

Kommunstyrelsen

Anmälan av överförmyndarnämndens yttrande på Länsstyrelsens tillsynsrapport från inspektion av överförmyndarnämnden för Eskilstuna Strängnäs

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

Länsstyrelsens inspektionsrapport av överförmyndarnämnden Eskilstuna Strängnäs under 2021, samt överförmyndarnämndens yttrande, anmäls och läggs till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen i Stockholms län har regeringens uppdrag att utöva tillsyn över Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Vid inspektionen ska Länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i föräldrabalken och i förmynderskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättssäkert och lämpligt sätt.

Länsstyrelsen har efter sin inspektion den 15 november 2021 funnit anledning att kritisera överförmyndarnämnden på följande punkter:

- Bristfällig handläggning av inkomna anmälningar
- Entledigande av en medförmyndare som saknar lagstöd
- Bristfällig handledning vid byte av god man
- Bristfällig hantering i ett ärende där god man skuldsatt huvudman

Överförmyndarnämnden har i yttrande beslutat av nämnden 15 november 2022 (§ 67) besvarat kritiken. Kommunledningskontoret har tagit del av yttrande och gör bedömningen att överförmyndarnämnden redogjort för kritiken samt de åtgärder som vidtagits.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Att se över och säkra rutinerna utifrån de punkter som berörs i Länsstyrelsens kritik bidrar till det strategiska målet tryggt och självständigt liv. Säkra rutiner minskar riskerna för den enskilde som är i behov av godmanskap eller förvaltare och bidrar till en effektiv organisation.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Tommy Malm
Kommundirektör

Anna-Marie Giotas Sandquist
Direktör Social hållbarhet

Beslutet skickas till:
Överförmyndarnämnden Eskilstuna Strängnäs
Länsstyrelsen Stockholm

§ 67

Yttrande från överförmyndarnämnden över remiss avseende Länsstyrelsens tillsynsrapport från inspektion av överförmyndarnämnden för Eskilstuna Strängnäs den 15 november 2021

Beslut

1. Överförmyndarnämnden godkänner yttrande av tillsynsrapport från Länsstyrelsens inspektion den 15 november 2021. Yttrandet överlämnas till kommunstyrelserna i Eskilstuna och Strängnäs med kopia till Länsstyrelsen i Stockholm och kommunrevisionen i Eskilstuna respektive Strängnäs.

Bakgrund

Enligt Förmyndarskapsförordningen (1995:379) 21 § ska Länsstyrelsen årligen inspektera överförmyndaren/överförmyndarnämnden.

Länsstyrelsen i Stockholms län har regeringens uppdrag att utöva tillsyn över Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Huvudregeln är att tillsyn ska genomföras varje år, men kan under vissa omständigheter genomföras vartannat år.

Vid inspektionen ska Länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i Föräldrabalken och i Förmyndarskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättssäkert och lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska alltid kontrollera dels det av överförmyndaren/överförmyndarnämnden förda registret, dels stickprovsvis utvalda akter. Inspektion ska också genomföras om det genom information som lämnats till Länsstyrelsen eller på något annat sätt framkommit att det finns särskilt behov av en inspektion.

Resultatet av inspektionerna är viktiga delar i nämndens arbete med att säkerställa rättssäkerheten och utveckla kvaliteten i nämndens verksamhet.

Länsstyrelsen har efter sin inspektion den 15 november 2021 funnit anledning att kritisera överförmyndarnämnden på följande punkter:

- Bristfällig handläggning av inkomna anmälningar
- Entledigande av en medförmyndare som saknar lagstöd

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

- Bristfällig handledning vid byte av god man
- Bristfällig hantering i ett ärenden där god man skuldsatt huvudman

Kommunfullmäktige i Eskilstuna har beslutat att överförmyndarnämnden ska yttra sig kring Länsstyrelsens inspektionsrapport. Förvaltningen har utarbetat förslag till yttrande, där kritiken kommenteras.

Vid inspektionen år 2020 riktade Länsstyrelsen kritik mot nämnden för långa handläggningstider gällande granskning av årsräkningar för år 2018 samt bristfällig hantering av två olika förmynderskap. Dessa ärenden följdes inte upp särskilt vid inspektionen för år 2021.

Länsstyrelsen har inte krävt att nämnden återrapporterar vilka åtgärder som vidtagits för att rätta brister och felaktigheter. Nämnden avser trots det skicka en kopia på nämndens yttrande till Länsstyrelsen.

Yttrande

Bristfällig handläggning av inkomna anmälningar

När överförmyndaren tar emot uppgifter om att en person kan vara i behov av tex god man enligt 11 kap 4 § föräldrabalken ska överförmyndaren efter utredning ta ställning till om en ansökan om anordnande ska skickas till tingsrätten eller om ärendet ska avskrivas. Ställningstagandet bör vara klarlagt inom några veckor från att anmälan inkom till överförmyndaren. Det finns inga formkrav eller behörighetsbestämmelser gällande vem som kan lämna in en anmälan. Med anledning av detta bör nämnden inte avvisa en anmälan som saknar underskrift eller med grunden att anmälaren saknar behörighet att skicka in en anmälan.

Överförmyndarnämnden noterar att dessa ärenden inte har hanterats enligt gällande lagstiftning. Nämnden har vidtagit åtgärder genom att förtydliga interna rutiner vad gäller anmälningsärenden så att de hanteras korrekt framgent. Hanteringen har även diskuterats internt på handläggforum efter Länsstyrelsens inspektion.

Entledigande av en medförmyndare som saknar lagstöd

Enligt 10 kap. 13 § föräldrabalken är det tingsrätten som beslutar om förordnande och entledigande av förmyndare. Överförmyndaren är således inte behörig att fatta dessa beslut. I ett ärende uppmärksammades att beslut om entledigande respektive förordnade av medförmyndare saknades. Överförmyndarnämnden har dock agerat som att nämnden har fattat besluten exempelvis genom att registrera bytet i nämndens register över ställföreträdare och genom brev till de inblandade medförmyndarna.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Överförmyndarnämnden noterar att ärendet inte har handlagts enligt gällande lagstiftning och har tagit upp det specifika ärendet för interna diskussion. Rutiner har förtydligats för att förhindra felaktigheter framgent.

Bristfällig handledning vid byte av god man

Under inspektionen uppmärksammades ett ärende där nämnden har entledigat en god man med anledning att denne inte längre var lämplig att fortsätta sitt uppdrag. Inget nytt beslut togs för förordnandet av ny god man. Det framgår inte heller om den entledigade gode mannen beretts möjlighet att yttra sig innan beslutet om entledigande.

Överförmyndarnämnden noterar att ärendet inte har handlagts enligt gällande lagstiftning och inte heller enligt interna rutiner. Det specifika ärendet har tagits upp för diskussion på enheten för att förhindra felaktigheter framgent.

Bristfällig hantering i ett ärenden där god man skuldsatt huvudman

Under inspektionen uppmärksammades ett ärende där huvudmannens mamma var förordnad som god man. Enligt ett av den gode mannen undertecknade skuldebrev har huvudmannen lånat 145 000 kr av den gode mannens make för att betala handpenning vid ett köp av bostadsrätt. Enligt skuldebrevet skulle återbetalning ske när huvudmannen sålde sin gamla lägenhet, vilket även gjorts med hjälp av den tillfälliga gode mannen som förordats enligt 11 kap 2 § föräldrabalken. Nämnden har inte samtyckt till skuldsättningen. Nämnden entledigade den tillfällige gode mannen den 26 februari 2021 men vid tiden för inspektionen stod denne fortfarande som aktiv i nämndens register.

Enligt föräldrabalken är det inte möjligt för en god man att företräda den enskilde i en rättshandling mellan den enskilde och den gode mannen eller hans eller hennes make. Om en god man ändå sluter ett avtal i strid med detta tillämpas 9 kap. 7 § föräldrabalken i fråga om återbärings- och ersättningskyldighet. En god man kan inte heller ta upp lån för den enskildes räkning utan överförmyndarens samtycke. Länsstyrelsen ser det som anmärkningsvärt att nämnden inte vidtog några åtgärder när den fick information om att huvudmannen lånat pengar från gode mannens make och att den gode mannen företrätt huvudmannen vid rättshandling.

Överförmyndarnämnden har framfört följande till Länsstyrelsen inför utskickat inspektionsmeddelande: När nämnden fick kännedom om att köparen till huvudmannens lägenhet var moderns tillika den gode mannens make tillsattes en tillfällig god man enligt 11 kap 2 § föräldrabalken. Nämnden fick inte kännedom om skuldebrevet innan nämnden redan samtyckt till köpet. I nämndens samtycke till köpet står att köpet skulle finansieras av försäljningen av den gamla lägenheten och nämnden fick information om handpenningsslånet först efter detta samtycke. Synpunkter på gode mannens förvaltning har lämnats.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Vad gäller entledigandet av den tillfällige gode mannen: Nämnden har entledigat den tillfällige gode mannen efter uppdragets avslut. När nämnden bytte ut sitt ärendehanteringssystem har vissa avslutade ställföreträdarskap i migreringen av information blivit felaktigt aktiva. Detta fel har rättats så fort nämnden har fått kännedom om migreringsfelet.

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen i Eskilstuna
Kommunstyrelsen i Strängnäs
Länstyrelsen i Stockholm
Kommunrevisionen i Eskilstuna
Kommunrevisionen i Strängnäs

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Överförmyndarnämnden
Eskilstuna Strängnäs

Yttrande från överförmyndarnämnden över remiss avseende Länsstyrelsens tillsynsrapport från inspektion av överförmyndarnämnden för Eskilstuna Strängnäs den 15 november 2021

Förslag till beslut

Överförmyndarnämnden godkänner yttrande av tillsynsrapport från Länsstyrelsens inspektion den 15 november 2021. Yttrandet överlämnas till kommunstyrelserna i Eskilstuna och Strängnäs med kopia till Länsstyrelsen i Stockholm och kommunrevisionen i Eskilstuna respektive Strängnäs.

Bakgrund

Enligt Förmyndarskapsförordningen (1995:379) 21 § ska Länsstyrelsen årligen inspektera överförmyndaren/överförmyndarnämnden.

Länsstyrelsen i Stockholms län har regeringens uppdrag att utöva tillsyn över Överförmyndarnämnden för Eskilstuna och Strängnäs kommuner. Huvudregeln är att tillsyn ska genomföras varje år, men kan under vissa omständigheter genomföras vartannat år.

Vid inspektionen ska Länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i Föräldrabalken och i Förmyndarskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättssäkert och lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska alltid kontrollera dels det av överförmyndaren/överförmyndarnämnden förda registret, dels stickprovsvis utvalda akter. Inspektion ska också genomföras om det genom information som lämnats till Länsstyrelsen eller på något annat sätt framkommit att det finns särskilt behov av en inspektion.

Resultatet av inspektionerna är viktiga delar i nämndens arbete med att säkerställa rättssäkerheten och utveckla kvaliteten i nämndens verksamhet.

Länsstyrelsen har efter sin inspektion den 15 november 2021 funnit anledning att kritisera överförmyndarnämnden på följande punkter:

- Bristfällig handläggning av inkomna anmälningar
- Entledigande av en medförmyndare som saknar lagstöd
- Bristfällig handledning vid byte av god man
- Bristfällig hantering i ett ärenden där god man skuldsatt huvudman

Kommunfullmäktige i Eskilstuna har beslutat att överförmyndarnämnden ska yttra sig kring Länsstyrelsens inspektionsrapport. Förvaltningen har utarbetat förslag till yttrande, där kritiken kommenteras.

Vid inspektionen år 2020 riktade Länsstyrelsen kritik mot nämnden för långa handläggningstider gällande granskning av årsräkningar för år 2018 samt bristfällig hantering av två olika förmynderskap. Dessa ärenden följdes inte upp särskilt vid inspektionen för år 2021.

Länsstyrelsen har inte krävt att nämnden återrapporterar vilka åtgärder som vidtagits för att rätta brister och felaktigheter. Nämnden avser trots det skicka en kopia på nämndens yttrande till Länsstyrelsen.

Förslag till yttrande

Bristfällig handläggning av inkomna anmälningar

När överförmyndaren tar emot uppgifter om att en person kan vara i behov av tex god man enligt 11 kap 4 § föräldrabalken ska överförmyndaren efter utredning ta ställning till om en ansökan om anordnande ska skickas till tingsrätten eller om ärendet ska avskrivas. Ställningstagandet bör vara klarlagt inom några veckor från att anmälan inkom till överförmyndaren. Det finns inga formkrav eller behörighetsbestämmelser gällande vem som kan lämna in en anmälan. Med anledning av detta bör nämnden inte avvisa en anmälan som saknar underskrift eller med grunden att anmälaren saknar behörighet att skicka in en anmälan.

Överförmyndarnämnden noterar att dessa ärenden inte har hanterats enligt gällande lagstiftning. Nämnden har vidtagit åtgärder genom att förtydliga interna rutiner vad gäller anmälningsärenden så att de hanteras korrekt framgent. Hanteringen har även diskuterats internt på handläggarforum efter Länsstyrelsens inspektion.

Entledigande av en medförmyndare som saknar lagstöd

Enligt 10 kap. 13 § föräldrabalken är det tingsrätten som beslutar om förordnande och entledigande av förmyndare. Överförmyndaren är således inte behörig att fatta dessa beslut. I ett ärende uppmärksammades att beslut om entledigande respektive förordnade av medförmyndare saknades. Överförmyndarnämnden har dock agerat som att nämnden har fattat besluten exempelvis genom att registrera bytet i nämndens register över ställföreträdare och genom brev till de inblandade medförmyndarna.

Överförmyndarnämnden noterar att ärendet inte har handlagts enligt gällande lagstiftning och har tagit upp det specifika ärendet för interna diskussion. Rutiner har förtydligats för att förhindra felaktigheter framgent.

Bristfällig handledning vid byte av god man

Under inspektionen uppmärksammades ett ärende där nämnden har entledigat en god man med anledning att denne inte längre var lämplig att fortsätta sitt uppdrag. Inget nytt beslut togs för förordnandet av ny god man. Det framgår inte heller om den entledigade gode mannen beretts möjlighet att yttra sig innan beslutet om entledigande.

Överförmyndarnämnden noterar att ärendet inte har handlagts enligt gällande lagstiftning och inte heller enligt interna rutiner. Det specifika ärendet har tagits upp för diskussion på enheten för att förhindra felaktigheter framgent.

Bristfällig hantering i ett ärenden där god man skuldsatt huvudman

Under inspektionen uppmärksammades ett ärende där huvudmannens mamma var förordnad som god man. Enligt ett av den gode mannen undertecknade skuldebrev har huvudmannen lånat 145 000 kr av den gode mannens make för att betala handpenning vid ett köp av bostadsrätt. Enligt skuldebrevet skulle återbetalning ske när huvudmannen sålde sin gamla lägenhet, vilket även gjorts med hjälp av den tillfälliga gode mannen som förordats enligt 11 kap 2 § föräldrabalken. Nämnden har inte samtyckt till skuldsättningen. Nämnden entledigade den tillfällige gode mannen den 26 februari 2021 men vid tiden för inspektionen stod denne fortfarande som aktiv i nämndens register.

Enligt föräldrabalken är det inte möjligt för en god man att företräda den enskilde i en rättshandling mellan den enskilde och den gode mannen eller hans eller hennes make. Om en god man ändå sluter ett avtal i strid med detta tillämpas 9 kap. 7 § föräldrabalken i fråga om återbärings- och ersättningskyldighet. En god man kan inte heller ta upp lån för den enskildes räkning utan överförmyndarens samtycke. Länsstyrelsen ser det som anmärkningsvärt att nämnden inte vidtog några åtgärder när den fick information om att huvudmannen lånat pengar från gode mannens make och att den gode mannen företrätt huvudmannen vid rättshandling.

Överförmyndarnämnden har framfört följande till Länsstyrelsen inför utskickat inspektionsmeddelande: När nämnden fick kännedom om att köparen till huvudmannens lägenhet var moderns tillika den gode mannens make tillsattes en tillfällig god man enligt 11 kap 2 § föräldrabalken. Nämnden fick inte kännedom om skuldebrevet innan nämnden redan samtyckt till köpet. I nämndens samtycke till köpet står att köpet skulle finansieras av försäljningen av den gamla lägenheten och nämnden fick information om handpenninglånet först efter detta samtycke. Synpunkter på gode mannens förvaltning har lämnats.

Vad gäller entledigandet av den tillfällige gode mannen: Nämnden har entledigat den tillfällige gode mannen efter uppdragets avslut. När nämnden bytte ut sitt ärendehanteringssystem har vissa avslutade ställföreträdarskap i migreringen av information blivit felaktigt aktiva. Detta fel har rättats så fort nämnden har fått kännedom om migreringsfelet.

SOCIALFÖRVALTNINGEN

Hanna Sipovic
Avdelningschef

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen i Eskilstuna
Kommunstyrelsen i Strängnäs
Länsstyrelsen i Stockholm
Kommunrevisionen i Eskilstuna
Kommunrevisionen i Strängnäs

§ 194

Anmälan av Länsstyrelsens rapport från inspektion av överförmyndarnämnden i Eskilstuna och Strängnäs för 2021 (KSKF/2022:271)

Beslut

1. Rapporten anmäls och överförmyndarnämndens svar ska redovisas till kommunfullmäktige.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen har kommit in med en rapport från Länsstyrelsens inspektion av överförmyndarnämnden i Eskilstuna och Strängnäs för 2021.

Beslutet skickas till.

Överförmyndarnämnden i Eskilstuna och Strängnäs

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Enheten för tillsyn
Anton Tysklind

Rapport från inspektion under år 2021 av Överförmyndarnämnden i Eskilstuna Strängnäs

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län har efter inspektionen funnit anledning att kritisera Överförmyndarnämnden i Eskilstuna Strängnäs (nämnden) på följande fyra punkter:

- Bristfällig handläggning av inkomna anmälningar
- Entledigande av en medförmyndare som saknar lagstöd
- Bristfällig handledning vid byte av god man
- Bristfällig hantering i ärende där god man skuldsatt huvudman

Inledning

Inspektionen genomfördes den 9 november 2021 genom ett platsbesök på nämndens kansli. Länsstyrelsen valde ut 37 akter för granskning, se bilaga.

Den 15 november 2021 höll Länsstyrelsen ett digitalt sammanträde med nämnden där de frågor som uppstått vid granskningen av akterna behandlades. Vid sammanträdet medverkade Gunilla Ternert och Maj-Britt Magnusson från nämnden. Från nämndens kansli medverkade Hanna Sipovic, Dinka Hodzic, Generose Nzojibwami, Annelie Isacson, Sattar Karemi, Jessica Svensson, Monna Wennerhult, Ida Hansen, Anna Edqvist och Anita Patros. Från Länsstyrelsen medverkade Anton Tysklind och Lisa Wellenius.

Om Länsstyrelsen funnit anledning att kommentera nämndens handläggning tas det upp i rapporten.

Uppföljning av föregående rapport

Vid inspektionen år 2020 riktade Länsstyrelsen kritik mot nämnden för långa handläggningstider gällande granskning av årsräkningar för år 2018 samt bristfällig hantering av två olika förmynderskap. Dessa ärenden följdes inte upp särskilt vid inspektionen för år 2021.

Aktgranskning med kritik

Handläggning av inkomna anmälningar

Sammanfattning av granskningen

I ärende 486 7214, 484 7433, 484 7523 och 484 7049 noterade Länsstyrelsen följande.

Ärende 486 7214 inleddes när ett läkarintyg inkom den 8 januari 2021. Nämnden skickade då en skrivelse till läkaren som utfärdat intyget där frågan ställdes om läkaren avsåg att göra en anmälan om behov av godmanskap och att om så var fallet skulle en anmälningsblankett fyllas i. Då ingen anmälningsblankett inkom från läkaren lämnades ärendet utan åtgärd fram till den 13 oktober 2021 då nämnden skickade en fråga till huvudmannen om denne ville ha god man. Nämnden skrev samtidigt till psykiatrin och påpekade att det läkarintyg som inkommit i januari 2021 nu var inaktuellt och att ett nytt behövde inkomma om godmanskap fortfarande var aktuellt. Vid tiden för Länsstyrelsens inspektion var detta den senaste åtgärden i akten.

I ärende 484 7433 inkom en anmälan på nämndens anmälningsblankett från biståndsenheten. Blanketten saknade underskrift varför nämnden gjorde bedömningen att anmälan var ogiltig. Nämnden skickade därför ett brev till biståndsenheten och påpekade att anmälan var ogiltig. Ingen handläggning av ärendet påbörjades. Vid tiden för Länsstyrelsens inspektion hade ingen övrig handläggning av ärendet påbörjats.

Ärende 484 7049 inleddes med att en anmälan om förvaltarskap inkom till nämnden från ett assistansbolag den 14 september 2020. Nämnden kontaktade då anmälaren och informerade om att det vanligtvis är socialtjänsten eller sjukvården som gör anmälan och att anmälaren därför ska ta kontakt med en socialsekreterare. Nämnden begärde sedan in handlingar från stadsarkivet gällande ett gammalt förvaltarskap för huvudmannen i fråga. Dessa handlingar inkom till nämnden den 30 november 2020. Inga åtgärder vidtas sedan förrän den 4 november 2021, då en handläggare kontaktar huvudmannen som uppger att hen inte är i behov av en förvaltare.

Enligt tjänsteanteckning den 4 november 2021 avvisar nämnden anmälan med anledning av att assistansbolaget som anmält inte är behöriga att anmäla enligt 5 kap. 3 § socialtjänstförordningen.

Länsstyrelsens bedömning

När överförmyndaren tagit emot uppgifter om att en person kan vara i behov av t.ex. god man enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken, FB, eller förvaltare ska överförmyndaren, efter utredning, ta ställning till om överförmyndaren ska ansöka om anordnande till tingsrätten, eller om ärendet ska avskrivas. Överförmyndaren har en skyldighet att ansöka om ställföreträdarskap till tingsrätten om överförmyndaren får reda på att ett sådant behövs (se 5 § förmynderskapsförordningen [1995:379]), FFO).

Överförmyndaren ska handlägga varje ärende där någon enskild är part så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts (se 7 § förvaltningslagen [1986:223], FL). En snabb handläggning hos överförmyndaren är av rätts-säkerhetsskäl viktigt för den enskilde, som annars kan riskera att dennes

personliga eller ekonomiska förhållanden försämrats. Gällande t.ex. anmälningar om behov av förvaltare har Riksdagens ombudsmän, JO, i beslut den 13 maj 2015, dnr 5228-2014, uttalat att det är angeläget att den som är i behov av sådan hjälp kan få den hjälpen utan dröjsmål. Enligt JO bör en sådan anmälan följas av ett ställningstagande från överförmyndaren inom ett par veckor från det att anmälan lämnades in.

Enligt 23 § FL ska en myndighet se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver.

Det föreligger inga formkrav eller behörighetsbestämmelser gällande vem som kan lämna in en anmälan om behov av godmanskap eller förvalterskap till överförmyndaren. Bestämmelsen i 5 kap 3. § socialtjänstförordningen behandlar socialnämndens *skyldighet* att anmäla till en överförmyndare att till exempel en enskild är i behov av god man eller förvaltare. Bestämmelsen anger inte vem som är behörig att göra en sådan anmälan.

I och med att det inte finns några formkrav bör nämnden inte avvisa en anmälan som saknar underskrift på grund av ogiltighet. Nämnden kan heller inte avvisa en anmälan på grunden att den som skickat in handlingen är obehörig.

Länsstyrelsen riktar kritik mot nämnden för sin handläggning av dessa ärenden.

Entledigande av medförmyndare

Sammanfattning av granskningen

I akt 451 5189, gällande ett förmynderskap, noterade Länsstyrelsen följande. I ärendet är en medförmyndare förordnad. Medförmyndaren begärde sig entledigad från uppdraget som medförmyndare våren 2021. Nämnden hittade en person som bedömdes lämplig för uppdraget.

Den 26 augusti 2021 skickade nämnden ut en skrivelse till medförmyndaren med information om att nämnden genom beslut samma dag entledigat denne från uppdraget som medförmyndare och att denne därmed skulle lämna in en sluträkning. Länsstyrelsen fann dock vid inspektionen inget beslut gällande entledigande av medförmyndaren trots att den nämnden funnit till uppdraget hade lagts in som medförmyndare i nämndens register. Nämnden skickade sedan ut registerutdrag till den nya medförmyndaren och även till bland annat Pensionsmyndigheten i september 2021.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt 10 kap. 13 § FB är det tingsrätten som beslutar om förordnande och entledigande av förmyndare. En överförmyndare är således inte behörig att fatta dessa beslut.

I den granskade akten saknas beslut om entledigande respektive förordnande av medförmyndare. Men nämnden har agerat som att nämnden har fattat besluten exempelvis genom att registrera bytet i nämndens register över ställföreträdare och genom brev till de inblandade medförmyndarna.

Länsstyrelsen är kritisk till nämndens handläggning av ärendet. Länsstyrelsen uppmanar nämnden att utreda vad som har hänt i ärendet och hur det kan åtgärdas. Länsstyrelsen kommer att följa upp ärendet vid inspektionen för år 2022.

Entledigande av god man

Sammanfattning av granskningen

I ärende 484 1377 gällande ett godmanskap noterade Länsstyrelsen följande.

Den 10 februari 2022 entledigade nämnden den gode man som då var förordnad i ärendet med anledning av att denne bedömdes olämplig att fortsätta sitt uppdrag. Av beslutet framgick att gode mannen entledigades men inte att en ny god man förordnades i ärendet samtidigt. Nämnden upprättade heller inte ett separat beslut avseende förordnande av ny god man. Efter att gode mannen entledigats skickade nämnden ut registerutdrag och information om uppdraget till den person nämnden avsett att förordna vid bytet.

Det framgår heller inte av akten om huvudmannen fått tillfälle att yttra sig innan beslutet om att entlediga gode mannen eller förordnandet av en ny god man. Det som finns i akten är en blankett för åtagande avseende den tilltänkta gode mannen samt en blankett för samtycke. Båda dessa blanketter är undertecknade av den tilltänkte gode mannen.

Länsstyrelsens bedömning

För varje beslut av en överförmyndare i ett ärende enligt föräldrabalken ska det finnas en handling som visar vem som har fattat beslutet, vem som varit föredragande samt beslutets dag och dess innehåll, se 19 kap. 13 § andra stycket FB.

Nämnden har agerat som att en ny god man förordnats i ärendet, bl.a. genom att lägga in hen som god man i nämndens register över ställföreträdare, men det finns inte något beslut om detta i akten.

Enligt 11 kap. 21 § 3 st. ska den enskilde höras i frågor om entledigande av en god man om det kan ske. Nämnden skulle således berett den enskilda tillfälle att yttra sig, alternativt gjort en bedömning att så inte kunnat ske och antecknat det i akten.

Länsstyrelsen är kritisk mot nämndens handläggning i ärendet.

Överlämning av redovisningshandlingar

Sammanfattning av granskningen

I ärende 486 3565 avseende ett godmanskap noterade Länsstyrelsen följande. Den 15 december 2020 beslutade nämnden att entlediga gode mannen i ärendet från och med den 1 januari 2021. Den 11 februari skickade nämnden ut redovisningshandlingar enligt 16 kap. 8 § FB till den nya gode mannen. Av följebrevet framgår att nämnden skickat kopior av redovisningshandlingar från

och med år 2017 och skriver att om gode mannen vill ta del av tidigare redovisningshandlingar är hen välkommen att höra av sig.

Länsstyrelsens bedömning

När ett byte av ställföreträdare sker ska nämnden enligt 16 kap. 8 § FB överlämna sluträkningen, efter att överförmyndaren granskat den, samt förteckning, årsräkningar och övriga handlingar enligt 15 kap. 3 och 8 §§ FB som förvaras hos överförmyndaren, till den nya ställföreträdaren. Bestämmelsen innebär att alla förteckningar, årsräkningar och sluträkningar som förvaras hos nämnden ska lämnas över till den nya ställföreträdaren, oavsett antal eller ålder. Det finns enligt Länsstyrelsens mening inte något tolkningsutrymme i föräldrabalken för att inte överlämna samtliga redovisningshandlingar.

Om det är stora mängder handlingar kan nämnden erbjuda en ställföreträdare att granska handlingarna på plats på kansliet. Det ska dock betonas att om inte ställföreträdaren kommer till kansliet och granskar handlingarna måste samtliga handlingar istället skickas ut.

Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över sina rutiner gällande utskick av redovisningshandlingar.

Skuldsättning av huvudman

Sammanfattning av granskningen

I ärende 484 531 gällande ett godmanskap enligt 11 kap. 4 § FB där också en god man varit förordnad enligt 11 kap. 2 § FB för att bevaka huvudmannens rätt vid överlåtelse av en bostadsrätt noterade Länsstyrelsen följande.

Huvudmannens mor är förordnad som god man enligt 11 kap. 4 § FB. Enligt ett av gode mannen undertecknat skuldebrev daterat 6 oktober 2020 har huvudmannen lånat 145 000 kronor av gode mannens make för att betala handpenning vid köp av bostadsrätt. Enligt skuldebrevet skulle återbetalning ske när huvudmannen sålde lägenheten, vilket nu gjorts med hjälp av gode mannen som förordnats enligt 11 kap. 2 § FB. Nämnden har inte samtyckt till skuldsättningen.

Nämnden entledigade den gode mannen som var förordnad för att ombesörja lägenhetsförsäljningen den 26 februari 2021. Vid tiden för Länsstyrelsens inspektion stod gode mannen fortfarande som aktiv i nämndens register.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt 12 kap. 8 § FB har en god man eller förvaltare inte rätt att företräda den enskilde, om det uppstår en fråga om rättshandling eller rättegång, mellan den enskilde å ena sidan och den gode mannen eller förvaltaren, hans eller hennes make. Om en förmyndare, god man eller förvaltare ändå sluter ett avtal i strid med denna bestämmelse tillämpas 9 kap. 7 § FB i fråga om återbärings- och ersättningskyldighet.

Enligt 11 kap 2 § 2 st FB ska överförmyndaren förordna en god man när den som har en förmyndare, god man eller förvaltare skall företa en rättshandling eller vara part i en rättegång och behöver hjälp men enligt 12 kap. 8 § FB inte kan företrädas av förmyndaren, gode mannen eller förvaltaren, hans eller hennes make eller sambo eller någon som han eller hon företräder å den andra sidan.

Enligt 14 kap. 13 § FB får en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare endast med överförmyndarens samtycke ta upp lån för den enskildes räkning eller företa någon annan rättshandling som innebär att den enskilde sätts i skuld. Samtycke får lämnas endast om åtgärden behövs för att trygga den enskildes övriga egendom eller kan anses nödvändig för hans eller hennes utbildning eller uppehälle eller om det annars finns särskilda skäl för åtgärden.

Länsstyrelsen finner det anmärkningsvärt att nämnden inte vidtog några åtgärder då den fick information om att huvudmannen lånat pengar från gode mannens man och att gode mannen företrätt huvudmannen vid rättshandlingen. Länsstyrelsen är kritisk mot nämndens handläggning i denna del.

Aktgranskning utan kritik

Register över ställföreträdare

Sammanfattning av granskningen

I ärende 486 6735 noterade Länsstyrelsen följande. Enligt akksammanställningen rörde akten ett godmanskap för en omyndig enligt 11 kap. 2 § FB med två gode män förordnade sedan mars 2020. Vid granskningen noterades att de två registrerade gode männen är föräldrar och således förmyndare till den omyndige. Det har tidigare varit en god man förordnad enligt 11 kap. 2 § FB, men hen entledigades den 19 februari 2020.

I akt 486 4048 noterade Länsstyrelsen följande. Av registerutdraget framgår det att huvudmannen i ärendet är ett ensamkommande barn. Vid granskningen noterades dock att ärendet gäller ett godmanskap för att bevaka en bortavaranandes rätt i dödsbo.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt 9 § FFO ska varje överförmyndare föra ett register över de föräldraförvaltningar där kontrollåtgärder enligt 13 eller 15 kap. FB förekommer och de ställföreträdarskap som avses i 14 kap. 1 § FB. Enligt 11 § FFO ska överförmyndaren också, vid begäran, kunna lämna ut ett registerutdrag som visar vem som är förordnad ställföreträdare och på vilken grund ställföreträdarskapet vilar.

För att undvika att felaktiga uppgifter lämnas ut är det av största vikt att de uppgifter nämnden har i sitt register är uppdaterade och korrekta. Länsstyrelsen uppmanar därför nämnden att se över sina rutiner gällande registret så att korrekta uppgifter finns där framöver.

Anteckning på granskad årsräkning

Sammanfattning av granskningen

I ärende 486 6279, gällande ett förmyndarskap med en medförmyndare, noterade Länsstyrelsen följande.

Årsräkningen för år 2020 inkom den 16 februari 2021 och granskades av nämnden den 12 juni 2021. På handlingen har granskaren noterat att årsräkningen granskats. Det framgår inte på handlingen, eller i akten i övrigt, huruvida årsräkningen är granskad med eller utan anmärkning. Granskningen är också undertecknad med en oläslig signatur utan namnförtydligande, vilket gör det svårt att veta vem som granskat årsräkningen.

Liknande förhållande föreligger på årsräkningen för 2019 i samma akt, 486 6279. På handlingen står det antecknat ett datum, en signatur och en stämpel. Det framgår inte på handlingen om den är granskad med eller utan anmärkning. I dagboken framgår det att årsräkningen för år 2019 granskades utan anmärkning den 20 maj 2020.

Länsstyrelsens bedömning

Det framgår av 16 kap 4 § FB att överförmyndaren ska göra anteckning om verkställd granskning på förteckningar, årsräkningar, sluträkningar och handlingar enligt 15 kap 3 och 8 §§ FB. Av förarbetena till lagtexten (prop 1993/94:251, s 281) framgår att det även bör framgå om granskningen inte föranlett någon anmärkning.

Nämnden bör anteckna resultatet av granskningen, datum och granskare på årsräkningsblanketten.

Diarietföring

Sammanfattning av granskningen

Vid inspektionen noterade Länsstyrelsen att det i akternas dagböcker står den handläggare som skickat ut en handling som avsändare istället för att nämnden står som avsändare. Vid inkomna handlingar står ofta den handläggare som registrerat handlingen som mottagare.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt huvudregeln i 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL), ska allmän handling, när den kommit in till eller upprättats hos myndighet, utan dröjsmål registreras. Enligt 5 kap. 2 § OSL ska det av registreringen framgå *datum* då handlingen kom in eller upprättades och *diarienummer* eller annan beteckning som har åsatts handlingen samt i förekommande fall *från vem* handlingen har kommit in eller *till vem* den har expedierats och i korthet *vad handlingen rör*. Länsstyrelsen vill därför understryka vikten av att det framgår vem en utgående handling skickas till och vem som är avsändaren till en handling som inkommit till nämnden.

Övriga frågor

Inget att notera.

Rapporten har upprättats av Anton Tysklind och Lisa Wellenius.

Bilaga:

Granskade akter

Kopia till:

Överförmyndarnämnden

Kommunfullmäktige i Eskilstuna och Strängnäs

Kommunstyrelsen i Eskilstuna och Strängnäs

Kommunrevisorerna i Eskilstuna och Strängnäs

Enheten för tillsyn
Anton Tysklind

Granskade akter

Godmanskap 11 kap. 4 § FB

484 1377, 484 428, 484 6562, 484 6110, 486 6163, 484 720, 484 5939, 484 7329,
484 6813, 486 4755, 484 531, 486 3565, 484 163

Förvaltarskap 11 kap. 7 § FB

486 6119, 484 382

Godmanskap 11 kap. 1-3 §§ FB

484 6852, 484 7045, 484 6648, 484 7520, 486 7635, 486 4048, 484 6530

Förmynderskap

484 5189, 484 7090, 486 791, 484 7173, 484 7216, 484 7493, 486 7217, 486
7360, 486 6279

Under uppbyggnad

484 7433, 486 7214, 484 7523, 484 7049, 484 7278, 484 7204